

Tapaamisoikeus

Tapaamisoikeuden tarkoituksena on turvata lapselle oikeus pitää yhteyttä ja tavata sitä vanhempaansa, jonka luona lapsi ei asu. Tapaamissopimuksessa onkin syytä ottaa huomioon mm. lapsen ikä, koulu, päivähoito, harrastukset ja vanhempien kotien välinen etäisyys. Mahdollisten erimielisyystilanteiden välttämiseksi olisi hyvä, että tapaamisoikeus olisi määritelty mahdollisimman tarkasti.

Tapaamisoikeudesta sovittaessa on hyvä sopia normaalin viikkorytmin lisäksi myös lomien ja juhlapyhien vietosta. Lisäksi tapaamissopimuksessa voidaan sopia tapaamisten lisäksi muusta yhteydenpidosta sekä lapsen kuljettamisesta ja tarvittaessa myös tapaamismatkakulujen jakamisesta.

Lapsen asioista sovittaessa lähtökohtana tulee olla lapsen etu. Lapsella on oikeus pitää yhteyttä siihen vanhempaansa, jonka luona hän ei asu huolimatta siitä, millaiset keskinäiset välit hänen vanhemmillaan on. Jos vahvistettu sopimus ei vastaa vallitsevaa tilannetta, voidaan aiempaa sopimusta tai päätöstä muuttaa joko uudella sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä.

Voimassa olevan vahvistetun tapaamissopimuksen tai oikeuden päätöksen täytäntöönpanoa voidaan vaatia tuomioistuimessa, kun päätöstä tai sopimusta ei ole noudatettu. Käytettävissä olevia pakkokeinoja ovat uhkasakko ja nouto. Täytäntöönpanon hakijana voi olla joko lapsen lähihuoltaja, joka vaatii lapsen palauttamista luokseen tai tapaava vanhempi, joka vaatii vahvistetun tapaamisoikeuden toteuttamista. Tuomioistuin lähettää pääsääntöisesti vireillä olevan asian ensin täytäntöönpanosovitteluun. Jos asia ei ratkea täytäntöönpanosovittelussa, täytäntöönpano toteutetaan antamalla täytäntöönpanomääräys.

Jos vanhempien välillä on voimassa oleva lastenvalvojan vahvistama sopimus tai oikeuden päätös tapaamisoikeudesta, on molempien vanhempien lähtökohtaisesti noudatettava sitä. Jos lähivanhempi estää tapaamiset, on tapaajavanhemman haettava tapaamisoikeuden täytäntöönpanoa käräjäoikeudesta. Jos tapaamisoikeudesta ei ole vahvistettua sopimusta tai oikeuden päätöstä, ei täytäntöönpanoa voi hakea.

Lähihuoltaja ei voi vahvistetusta tapaamisoikeudesta huolimatta vaatia toisen vanhemman velvoittamista tapaamaan lastaan. Pakolla toteutettua tapaamista ei voida pitää lapsen edun mukaisena.

Lapsen tapaamisoikeuden tarkoituksena on turvata lapselle oikeus pitää yhteyttä ja tavata vanhempaansa, jonka luona lapsi ei asu. Tapaamisoikeus on ensisijaisesti lapsen oikeus ja vanhempien tehtävänä on turvata myönteinen ja läheinen suhde kumpaankin vanhempaan. Jos lapsi ei halua tavata toista vanhempaansa, tulisi vanhempien pyrkiä selvittämään syytä tähän. Jos tapaava vanhempi laiminlyö toistuvasti tapaamisia, ei tapaamisia voida välttämättä enää pitää lapsen edun mukaisena.

Vaikka lapsen oikeus tavata ja pitää yhteyttä muualla asuvaan vanhempaansa onkin vahva oikeus, se ei saa kuitenkaan kääntyä lapsen velvollisuudeksi, jota toteutetaan pakolla niin, että peruslähtökohtana oleva lapsen etu unohtuu. Myös tapaajavanhemman tulisi siten ymmärtää, että kyse ei ole vanhemman oikeudesta, jota hän voi mielensä mukaan käyttää, vaan velvollisuudesta, jonka jatkuva ja toistuva laiminlyönti voi johtaa tapaamisoikeuden supistamiseen tai viimekädessä jopa siihen, että tapaamisoikeus evätään kokonaan, koska se ei ole enää lapsen edun mukainen.

Jos vanhempi on ollut pitkään passiivinen tapaamisoikeuden suhteen, ei tapaamisia voida välttämättä enää pitää lapsen edun mukaisina. Tällaisessa tilanteessa tapaamiset tulisi pyrkiä sopimaan uudestaan muuttuneita olosuhteita vastaavaksi.

Huoltolain nojalla kumpikin vanhempi on velvollinen myötävaikuttamaan tapaamisten toteutumiseen. Jos vanhempien välillä on vahvistettu sopimus tai tuomioistuimen päätös tapaamisista, sitoo se lähtökohtaisesti kumpaakin vanhempaa. Tapaamiset eivät kuitenkaan saa muodostua uhkaksi lapsen terveydelle, hyvinvoinnille tai turvallisuudelle. Lähivanhemman ei siten tarvitse luovuttaa lasta esimerkiksi päihtyneelle tai uhkaavasti käyttäytyvälle vanhemmalle.

Tapaajavanhemmalla on oikeus hakea tapaamisoikeuden täytäntöönpanoa käräjäoikeudesta.

Kun lähivanhemmalla on huoli lapsen tapaamisista etävanhemman luona

Jos lapsen tapaamisoikeudesta sovittaessa tai päätettäessä ilmenee riskitekijöitä, joiden vuoksi lasta ei voida turvallisesti antaa tapaavan vanhemman yksinomaiseen huolenpitoon, voidaan tapaamiset toteuttaa joko tuettuina tai valvottuina. Tuettujen ja valvottujen tapaamisten toteuttamisen edellytyksenä on, että niistä on sovittu lastenvalvojan vahvistamalla sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä.

Valvottu tapaaminen voidaan järjestää, kun halutaan turvata tapaamisen sujuminen riskitilanteissa (esimerkiksi kun perheessä on ollut väkivaltaa tai kaappausuhka). Valvotussa tapaamisessa tapaamista seurataan jatkuvasti. Valvova henkilö on koko tapaamisen ajan samassa tilassa tai jatkuvassa näkö- ja kuuloyhteydessä tapaajiin.

Tuettu tapaaminen voidaan järjestää, kun vanhemmuudessa tarvitaan tukea tai kun vanhempien välillä on luottamuspuola. Tuetussa tapaamisessa ulkopuolinen henkilö on tarvittaessa saatavilla. Hän huolehtii tapaamisen alkamisesta ja päättymisestä ja seuraa tilannetta. Tuen avulla voidaan varmistaa tapaamisen sujuminen lapsen edun mukaisesti.

Lisäksi voidaan järjestää valvottu vaihto esimerkiksi silloin, kun vanhempien välille on määrätty lähestymiskiello tai vaihtotilanteissa syntyy toistuvasti riitaa vanhempien välille. Valvotun vaihdon tavoitteena on varmistaa, että lapsi voi turvallisesti siirtyä toisen vanhemman luokse.

Isä/äiti ei palauta lasta tapaamisen jälkeen

Tapaava vanhempi voi pitää lasta luonaan vain tapaamisoikeuden määrittämässä rajoissa, elleivät vanhemmat toisin sovi. Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen tai sosiaalitoimen vahvistaman sopimuksen täytäntöönpanoa voidaan vaatia tuomioistuimessa, jos päätöstä tai sopimusta ei ole noudatettu. Lapsen lähihuoltaja voi vaatia lapsen palauttamista luokseen toimittamalla tätä koskevan kirjallisen hakemuksen käräjäoikeuden kansliaan

Lapsen huoltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa voidaan hakea tuomioistuimen asemesta lapsen kotipaikan, vakituisen asuinpaikan tai oleskelupaikan ulosottomieheltä, jos huoltoa koskevan päätöksen antamisesta on kulunut vähemmän kuin kolme kuukautta.

Miten lapsen tapaamismatkakulut jaetaan, kun välimatka vanhempien välillä on pitkä

Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain mukaan tapaamisoikeuden tarkoituksena on turvata lapselle oikeus pitää yhteyttä ja tavata sitä vanhempaansa, jonka luona lapsi ei asu. Vanhempien tulee keskinäisessä yhteisymmärryksessä ja pitäen silmällä ennen kaikkea lapsen etua pyrkiä siihen, että tapaamisoikeuden tarkoitus toteutuu. Tästä johtuen myös se vanhempi, jonka luona lapsi asuu, on osaltaan velvollinen edistämään tapaamisoikeuden tarkoituksen toteutumista, paitsi muutoin, myös osallistumalla tarvittaessa niihin kustannuksiin, jotka tapaamisoikeuden toteuttamisesta aiheutuvat. Jos jompikumpi vanhempi muuttaa kauemmaksi, voi olla aiheellista neuvotella tapaamisoikeudesta uudelleen. Samalla vanhemmat voivat sopia tapaamismatka-kustannusten jakamisesta vanhempien välillä.

TULOSTA